

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์ทางจริยธรรมในหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่
ชนะการประกวด ในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๑๕-๒๕๒๗

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑.๑ รวบรวมรายชื่อหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดเนื่องในงานสัปดาห์
หนังสือแห่งชาติระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๒๗

๑.๒ ศึกษาหัวข้อจริยธรรมและความหมายของจริยธรรม ๓๐ ประการในหลักสูตร
ประถมศึกษา ๒๕๒๑ ซึ่งมีมโนทัศน์ทางจริยธรรม ๑๐๘ ข้อ

๑.๓ ตารางสำรวจและวิเคราะห์มโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสืออ่าน
สำหรับเด็กแต่ละกลุ่ม รวม ๔ กลุ่ม

๑.๔ ตารางสำรวจจริยธรรม ๓๐ ประการตามหลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ ที่
ปรากฏในหนังสืออ่านสำหรับเด็กแต่ละกลุ่ม

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองวิเคราะห์มโนทัศน์ทางจริยธรรมในหนังสืออ่านสำหรับเด็กจำนวน
๑๐ เล่ม และผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

๒. ประชากร

ประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย คือ หนังสืออ่านสำหรับเด็กที่ชนะการประกวดใน
งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๑๕-๒๕๒๗ จำนวน ๑๓๕ เล่ม โดยแบ่งเป็น

๒.๑ หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับเริ่มอ่าน (๓-๖ ปี) จำนวน ๓๗ เล่ม ประกอบด้วย
รางวัลดีเด่น ๔ เล่ม รางวัลชมเชย ๒๔ เล่ม

๒.๒ หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษา (๖-๑๑ ปี) จำนวน ๓๔ เล่ม
ประกอบด้วยรางวัลดีเด่น ๑๑ เล่ม รางวัลชมเชย ๒๓ เล่ม

๒.๓ หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับก่อนวัยรุ่น (๑๑-๑๔ ปี) จำนวน ๕๓ เล่ม
ประกอบด้วยรางวัลดีเด่น ๑๒ เล่ม รางวัลชมเชย ๔๑ เล่ม

๒.๔ หนังสืออ่านสำหรับเด็กประเภทการ์ตูนสำหรับเด็ก จำนวน ๗ เล่ม ประกอบด้วยรางวัลดีเด่น ๑ เล่ม รางวัลชมเชย ๖ เล่ม

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ สํารวจเนื้อหาในหนังสืออ่านสำหรับเด็กแต่ละเล่มว่า มีข้อความตอนใดบ้างที่สอดคล้องกับหัวข้อจริยธรรม ๓๐ ประการที่ระบุไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ แล้วบันทึกข้อความดังกล่าวลงในตารางวิเคราะห์ตามหัวข้อจริยธรรมนั้น ๆ

๓.๒ วิเคราะห์เนื้อหาในหนังสืออ่านสำหรับเด็กตีความหมายออกมาเป็นมโนทัศน์ทางจริยธรรมโดยใช้หัวข้อจริยธรรมเป็นเกณฑ์

ถ้าข้อความตอนใดในหนังสือเด็ก ตรงกับมโนทัศน์ทางจริยธรรมในหลักสูตรข้อใด ผู้วิจัยจะทำเครื่องหมาย * หน้าข้อมโนทัศน์นั้น

ถ้าข้อความตอนใดในหนังสือเด็ก ตรงกับมโนทัศน์ทางจริยธรรมในหัวข้อจริยธรรมมากกว่า ๑ ข้อ ผู้วิจัยจะใส่ข้อความในหนังสือเด็กซ้ำอีก ตามจำนวนหัวข้อจริยธรรมที่ตรงกับข้อความนั้น

ถ้าข้อความนั้นไม่ปรากฏมโนทัศน์ทางจริยธรรมในหัวข้อจริยธรรม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์มโนทัศน์ทางจริยธรรมขึ้นเอง โดยให้สอดคล้องกับข้อความและหัวข้อจริยธรรมนั้น

๓.๓ ทหาคำร้อยละของความถี่ของมโนทัศน์ทางจริยธรรมแต่ละข้อที่ปรากฏในหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งหมด.

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

๑. หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับเริ่มอ่าน มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับมโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๓ ความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ในจริยธรรมด้านความเชื่อเพื่อเพื่อนและเสียสละมากที่สุดอันดับรองลงมา คือ มโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๓ การช่วยเหลือที่ดีต้องไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ในจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา

ส่วนมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ไม่ปรากฏในหนังสืออ่านสำหรับเด็กในระดับนี้ คือ มโนทัศน์ทางจริยธรรมในจริยธรรมด้านการไม่โลภและไม่ขโมย การไม่ละเมิดของรักผู้อื่น การไม่ลองและเสพสิ่งเสพติด ความละเอียดอ่อนต่อการกระทำชั่ว ความซื่อสัตย์สุจริต การทำให้

ใจสงบ มีสมาธิ และอารมณ์แจ่มใส ความประณีตละเอียดถี่ถ้วน ความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง การยอมรับความเปลี่ยนแปลง มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลในการกิน นอน ขับถ่าย แต่งกายและ สังคมระหว่างเพศ และ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๒. หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษา มีเนื้อหาที่สอดแทรกมโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๑ มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเข้าใจ เห็นใจ และพึ่งพาอาศัยกันและกัน ในจริยธรรมด้านหลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน ส่วนอันดับรองลงมา คือ มโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๑ ความกตัญญูกตเวที เป็นลักษณะของคนดี ในจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที

ส่วนมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ไม่ปรากฏในหนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษา คือ มโนทัศน์ทางจริยธรรมในด้านการทำให้ใจสงบ มีสมาธิ อารมณ์แจ่มใส และ ความประณีตละเอียดถี่ถ้วน

๓. หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับก่อนวัยรุ่น มีเนื้อหาที่สอดแทรกมโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๑ มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเข้าใจ เห็นใจ และพึ่งพาอาศัยกันและกัน ในจริยธรรมด้านหลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน อันดับรองลงมาคือ มโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๒ คนดีย่อมมีมนุษยธรรม และ ข้อ ๓ การช่วยเหลือที่ดีย่อมไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งอยู่ในจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา เช่นเดียวกัน

ส่วนมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ไม่ปรากฏในหนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับก่อนวัยรุ่นนี้เลย คือ มโนทัศน์ทางจริยธรรมในจริยธรรมด้านการไม่ลองและเสพสิ่งเสพติดให้โทษ ด้านความประณีตละเอียดถี่ถ้วน และด้านการยอมรับความเปลี่ยนแปลง

๔. หนังสืออ่านสำหรับเด็กประเภทการ์ตูนสำหรับเด็ก มีเนื้อหาที่สอดแทรกมโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๓ ความมีน้ำใจเป็นสิ่งที่มีความค่า ในจริยธรรมด้านความเชื่อ เพื่อพ่อแม่และเสียสละ มโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๑ ความต้องการที่พอดีและพอเหมาะ กับสภาพความเป็นอยู่ของตน ช่วยให้มีมีความสุข ในจริยธรรมด้านการรู้จักความพอดี มโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๑ ความขยันหมั่นเพียรเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จ ในจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร มโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๑ ความกตัญญูกตเวทีเป็นลักษณะของคนดี และข้อ ๓ คนอกตัญญูเป็นที่รังเกียจของสังคม คนกตัญญูย่อมได้รับการสรรเสริญยกย่อง ซึ่งอยู่ในจริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวทีเหมือนกัน มโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๔ ถ้ายอมรับความเปลี่ยนแปลงว่าเป็นของธรรมดาแล้วจะไม่เกิดความทุกข์ และ

ข้อ ๕ การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่ตึงามเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในจริยธรรมด้าน การยอมรับความเปลี่ยนแปลง เช่นกัน มโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๓ การรู้จักปรับปรุง ประมาณ ตนและการสำรวมในกิจวัตรประจำวันที่ทำให้เกิดความสุขแก่ตนเองและสังคม ในจริยธรรมด้าน มารยาทและนิสัยส่วนบุคคลในการกิน นอน ชี้อาย แต่งกายและสังคมระหว่างเพศ มโนทัศน์ทาง จริยธรรมข้อ ๑ มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเข้าใจ เห็นใจ และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ข้อ ๒ การ รู้จักให้ รู้จักรับ และรู้จักความพอดี เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในจริยธรรมด้านหลักธรรมสำหรับ การอยู่ร่วมกันเหมือนกัน มโนทัศน์ทางจริยธรรมข้อ ๑ การกระทำทุกอย่างมีสาเหตุสามารถป้องกัน และแก้ไขได้ และข้อ ๔ การสำนึกผิดและกลับตัวเป็นคนดีควรได้รับการยกย่อง ซึ่งอยู่ในจริย ธรรมด้านการแก้ไขข้อบกพร่องการปฏิบัติทางจริยธรรม ได้แก่ ผิดศีลธรรม ระเบียบ กฎหมาย และจารีตประเพณี

ส่วนมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ไม่ปรากฏในหนังสืออ่านสำหรับเด็กประเภทการ์ตูน สำหรับเด็กนี้เลย ก็คือ มโนทัศน์ทางจริยธรรมในหัวข้อจริยธรรมที่ไม่ได้กล่าวมาในข้อ ๔ นี้ทั้งหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

๑. หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับเริ่มอ่าน (๓ - ๖ ปี)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับนี้เน้นมโนทัศน์ทางจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ รองลงมาคือ ด้านความเมตตา กรุณา การที่ได้ข้อมูลออกมาในลักษณะนี้ เนื่องมาจากเด็กในระดับนี้เป็นวัยที่เริ่มพออ่านออกเขียนได้ คือในระดับอนุบาล เด็กจะเริ่มเปลี่ยนสังคมจากบ้านมาอยู่โรงเรียน เขาจะมีเพื่อนมากขึ้น สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป เมื่อเขาอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันของเขา ต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง เด็กทุกคนต้องการมีเพื่อน ต้องการให้เพื่อนรักตน ดังนั้นเขาจึงต้องพยายามทำทุกอย่างให้เพื่อนรัก เช่น ให้อุ้มสิ่งของต่าง ๆ ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเขาได้รับความเดือดร้อน เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้สิ่งที่จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรมเหล่านี้อย่างหนึ่งก็คือหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ผู้เขียนหนังสืออ่านสำหรับเด็กในระดับนี้แสดงว่าได้ศึกษาจิตวิทยา พัฒนาการของเด็กได้ดี และหนังสืออ่านสำหรับเด็กวัยนี้ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์เป็นหนังสือที่มีรูปภาพสวยงามทุกเล่ม ทำให้เด็กสนใจและอยากเปิดดูรูป ถ้าใครอ่านให้ฟังก็ชอบฟังและดูรูปไปด้วย (ลมูล รัตตากร : ๒๕๐๖) ลักษณะเด่นอันนี้ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กสนใจและมีความเหมาะสมกับเด็กวัยนี้เป็นอย่างดี

เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า จริยธรรมในหนังสืออ่านสำหรับเด็กในวัยนี้ ควรส่งเสริมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละกับด้านเมตตา กรุณา

๒. หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษา (๖ - ๑๑ ปี)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หนังสืออ่านสำหรับเด็กวัยนี้เน้นมโนทัศน์ทางด้านหลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน รองลงมาคือ ความกตัญญู กตเวทิต์ ทั้งนี้จะเห็นว่าเด็กวัยนี้อยู่ในวัยประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่จะต้องทำงานร่วมกับเพื่อนในโรงเรียนเป็นกลุ่ม มีการแสดงกิจกรรมในโรงเรียน เขาจะต้องอยู่ร่วมกับเพื่อน ๆ ดังนั้นในการเข้าสังคมกับคนอื่นที่เขาให้ตนเองมีความสุขได้นั้นก็ต้องมีความเอื้อเฟื้อ ความสามัคคี การเสียสละ เพื่อส่วนรวมบ้าง หากเด็กได้อ่านหนังสือเด็กที่เน้นจริยธรรมด้านนี้ก็จะมีดีมาก นอกจากนี้ เด็กวัยโตพอที่จะแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ได้แล้ว เช่น เด็กหญิงก็ช่วยจัดบ้าน เช็ดโต๊ะ ช่วยแม่ล้างจาน ภูบ้าน ส่วนเด็กชายก็ช่วยรดน้ำต้นไม้ ขุดดิน พรวนดิน ยกของ เป็นต้น ซึ่งลักษณะงานอย่างนี้ เด็กควรฝึกให้เป็นนิสัย จะทำให้พ่อแม่เบาแรงไปได้บ้าง และยังเป็นการแสดงความกตัญญู กตเวทิต์ด้วย อันเป็นสิ่งที่ผู้เขียนหนังสืออ่านสำหรับเด็กต้องการเน้นจริยธรรมดังกล่าวในเด็กวัยนี้

๓. หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับก่อนวัยรุ่น (๑๑ - ๑๔ ปี)

จากการวิเคราะห์พบว่า หนังสืออ่านสำหรับเด็กวัยนี้เน้นมโนทัศน์ทางจริยธรรม ด้านหลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน รองลงมาคือ ความเมตตา กรุณา จะเห็นว่าเด็กในวัยนี้อยู่ในช่วงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นวัยที่เขาจะต้องอยู่ในสังคมที่กว้างขึ้น เพื่อนฝูงก็มากขึ้น ดังนั้นจริยธรรมที่ควรตระหนักถึง คือ ความเอื้อเฟื้อ ความสามัคคี ความเสียสละ ซึ่งอยู่ในจริยธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน และสิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ ความเมตตา กรุณา ดังที่กล่าวว่า ความเมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก ซึ่งผู้เขียนหนังสือเด็กได้ตระหนักถึงจริยธรรมดังกล่าวที่บุคคลจะสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข และอนาคตของชาติจะเจริญรุ่งเรืองไปไม่ได้ถ้าบุคคลในชาติขาดจริยธรรม

๔. หนังสืออ่านสำหรับเด็กประเภทการ์ตูนสำหรับเด็ก

เนื่องจากหนังสือที่ผู้วิจัยวิเคราะห์สำหรับประเภทนี้มีน้อยเกินไป มีเพียง ๗ เล่ม เท่านั้นทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถวิเคราะห์ได้อย่างเด่นชัดว่า หนังสือประเภทนี้เน้นมโนทัศน์ทางจริยธรรมทางด้านใดและในบรรดา ๗ เล่มนี้ ได้รับรางวัลดีเด่นเพียง ๑๑ เล่ม เท่านั้นและชมเชยอีก ๖ เล่ม ซึ่งโดยปกติแล้วเด็กชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงขอชักชวนให้ผู้เขียนหนังสือเด็กและผู้ผลิตหนังสือเด็ก มาช่วยกันส่งเสริมและสนับสนุนหนังสือประเภทนี้ให้มากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงมโนทัศน์ทางจริยธรรมในหนังสืออ่านสำหรับเด็กนี้ ผู้วิจัยได้
 ข้อคิดและประโยชน์อย่างมาก ทั้งในด้านการนำไปใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน นำข้อคิด
 เห็นที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข ได้ความรู้ทาง
 ด้านการเขียนหนังสืออ่านสำหรับเด็กที่ดีทั้งในด้านเนื้อหา ส่วนภาษา เพราะหนังสือเหล่านี้ได้รับ
 การพิจารณาจากคณะกรรมการแล้วว่า เป็นหนังสือดี มีประโยชน์และคุณค่า ซึ่งผู้เขียนแต่ละท่านมี
 วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ หรือความสนุกสนานหรือให้ประสบการณ์ด้านต่าง ๆ เช่น
 ด้านการดำเนินชีวิตในสังคม ตลอดจนสอดแทรกจริยธรรม เข้าไปในเนื้อหาเพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้
 แก่ผู้อ่าน เป็นต้น แทนที่จะมานั่งสอนกันว่า จริยธรรมข้อนั้นว่าอย่างนั้น จริยธรรมข้อนี้ว่าอย่างนี้
 เด็กจะเกิดความเบื่อหน่ายและไม่ทราบว่า จะนำจริยธรรมที่ครูสอนเหล่านี้ไปใช้ในสถานการณ์ใด
 แต่เมื่อนำไปสอดแทรกในหนังสือเด็ก เขาจะศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมไปพร้อม ๆ กันกับความสนุก
 สนุกจากการได้อ่านหนังสือเหล่านี้

จากผลการวิจัยที่กล่าวไว้ในสรุปผลการวิจัยนั้นและการอภิปรายผลตอนต้นนั้น จะเห็นว่า
 มโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสืออ่านสำหรับเด็กแต่ละกลุ่ม ได้เน้นมโนทัศน์ทาง
 จริยธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะโดยปกติแล้วการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ
 ของเด็กในแต่ละช่วงอายุก็แตกต่างกันอยู่แล้ว อย่างเช่น เด็กวัย ๓-๖ ปี ยังอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่
 กว้างขวางเท่ากับเด็กวัยประถม และเด็กประถมก็ต้องแตกต่างจากเด็กก่อนวัยรุ่น เพราะฉะนั้น
 ประสบการณ์ การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เขาได้รับย่อมน้อยกว่าเด็กที่โตกว่า การเรียนรู้ของเขาจึงค่อย
 เป็นค่อยไป ก้าวไปทีละขั้น ๆ ไปตามลำดับ

ด้วยเหตุนี้การจัดทำหนังสือเด็กขึ้นเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการ ความสนใจของ
 เด็ก ให้เด็กเกิดความรู้ ความสุข ความชื่นมื่น ที่เด็กไม่ได้รับจากชีวิตจริง อีกทั้งเป็นการสอน
 การปลูกฝังลักษณะนิสัยต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก โดยที่เด็กเองจะ 모르ตัวว่ากำลังถูก
 สั่งสอน การสั่งสอนและการปลูกฝังลักษณะนิสัยต่าง ๆ โดยใช้หนังสือสำหรับเด็ก จึงเป็นสิ่งที่ดี มี
 คุณค่าควรแก่การส่งเสริม เป็นอย่างยิ่ง

จากรายงานการสัมมนาของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการจัดทำหนังสือเด็กได้สรุป
 ออกมาว่า เจตนาในการทำหนังสือเด็กนั้น ต้องดูก่อนว่าต้องการอะไรบ้าง สิ่งที่เรามุ่งจะให้เกิด
 ประโยชน์แก่เด็ก น่าจะได้แก่

๑. ให้อ่านหนังสือออก
๒. ให้ผลิตเพลินอารมณ์
๓. ให้เป็นการลับสมอง
๔. ให้ความรู้
๕. ปลูกฝังคุณธรรม เป็นสิ่งจำเป็นมาก เนื่องจากเด็กเป็นสมาชิกรุ่นใหม่ของ

สังคมและจำเป็นจะต้องรับผิดชอบต่อสังคมต่อไปในวันข้างหน้า

ปัจจัยที่จะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กอยากอ่านหนังสือมีหลายอย่าง ได้แก่ โรงเรียน เพราะโรงเรียนมีความสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่านหนังสือของเด็ก เพราะเป็นสถานที่แห่งแรกที่เด็กจะได้รู้จักหนังสือ เด็กจะเรียนรู้จากโรงเรียนว่าหนังสือจะให้อะไรแก่ตนได้บ้าง แต่การอ่านหนังสือที่ถูกต่อนั้นจะเริ่มจากบ้าน ในบ้านซึ่งมีหนังสือและพ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นคนอ่านหนังสือ เด็กก็จะเป็นผู้อ่านหนังสือไปด้วยโดยอัตโนมัติและอย่างเสียงไม่ได้ สาเหตุที่เด็กอ่านหนังสือได้ไม่พอกับความต้องการอาจเป็นเพราะหลักสูตรในโรงเรียนซึ่งส่วนมากกำหนดเนื้อเรื่องให้เขียนโดยบังคับและกำหนดให้ใช้แต่หนังสือแบบเรียน วิธีสอนซึ่งไม่เปิดโอกาสให้เด็กใช้สติปัญญา และกำลังใจในการแสวงหาความรู้จากหนังสืออื่น ๆ นอกเหนือไปจากหนังสือแบบเรียน นอกจากนี้ผู้ใหญ่โดยมากมักจะไม่เห็นด้วยในความแตกต่างระหว่างหนังสือเรียนแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ และหนังสืออ่านทั่วไป สำหรับเด็ก ไม่เห็นคุณค่าของหนังสือ และที่สำคัญอีกอย่างคือ ผู้เขียนหนังสือเด็ก จะต้องคำนึงถึงคุณภาพของหนังสือที่เขียนออกมาด้วยว่ามีประโยชน์หรือโทษมากน้อยเพียงไรแต่หนังสืออ่านสำหรับเด็กที่ผู้วิจัยวิเคราะห์นั้นเป็นหนังสือที่ล้วนแต่มีคุณค่า ให้สาระประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกเล่ม และมุ่งส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ เราสามารถนำหนังสือเหล่านี้มาใช้ในด้านการเรียนการสอนจริยธรรมได้เป็นอย่างดี โดยครูอาจนำมาประยุกต์เป็นกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่านิทาน แสดงบทบาทสมมุติ กรณีตัวอย่าง เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวนี้ ได้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาแผนใหม่ ซึ่งเป็นไปตามที่ อ่ำไพสุจริตกุล และสมน อมรวิวัฒน์ คณาจารย์ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (๒๕๒๗ : ๓๒๔) มีความเห็นพ้องต้องกันว่า การจัดการเรียนการสอนจริยธรรมในระดับประถมศึกษาตามแนวใหม่ ต้องเน้นการปฏิบัติมากกว่า การท่องจำหัวข้อธรรมะ และต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการใช้สื่อการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ สัมพันธ์กับมวลประสบการณ์อื่น ๆ และเลือกนำแนวทางปฏิบัติที่ดีไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมในลักษณะ เรียนปน เล่มยังสนองต่อความต้องการและเป็นที่สนใจของผู้เรียนมาก เพราะเหมาะสมกับวัย ประสบการณ์ วุฒิภาวะ และระดับสติปัญญาของผู้เรียน ตรงตามที่ สมพงษ์ จิตระดับ (๒๕๒๗ : ๕๔) ได้ให้ข้อคิดเห็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรม ซึ่งสรุปได้ว่า ถ้าครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ลักษณะเนื้อหาทางด้านจริยธรรมง่ายขึ้น ต่อความเข้าใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ย่อมจะช่วยให้นักเรียนได้รับสาระ ความรู้ ความคิด ที่สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ และเกิดเจตคติอย่างพอใจในการยอมรับคุณธรรมต่าง ๆ อย่างถูกต้อง อันเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนได้มีพฤติกรรมแสดงออกตามจุดมุ่งหมายที่การศึกษาและสังคมที่คาดหวังไว้

หนังสืออ่านสำหรับเด็กจึงมีประโยชน์มากในการประกอบการเรียนการสอนจริยธรรม และเด็กจะ เข้าใจมโนทัศน์ทางจริยธรรมได้เป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นครูจะต้อง เลือกหนังสือ และ เนื้อเรื่องที่ เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็ก ให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนจะทำให้เขาจดจำได้ดีกว่าการท่องจำ

ส่วนที่บ้าน บุคคลที่สำคัญต่อเด็กมากที่สุดก็คือ ผู้ปกครอง จะ เป็นผู้ปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็ก โดยผ่านตัวกลาง คือ หนังสือสำหรับเด็กนั่นเอง ผู้ปกครองอาจเล่านิทานให้เด็กฟัง หรืออ่านให้เด็กฟัง หรือเปิดดูรูปภาพที่มีสีสันสวยงามดึงดูดความสนใจของเด็กได้ทางหนึ่ง

เพราะฉะนั้นบุคคลทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันช่วย เหลือ เยอาวชนของชาติให้เป็นคนดีมีคุณธรรม บ้านเมืองก็จะมีแต่ความร่มเย็นและความสงบสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

๑. ควรใช้หนังสืออ่านสำหรับเด็กเหล่านี้มาใช้ประกอบการเรียนการสอนทั้งในระดับอนุบาล และประถมศึกษา จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะในวิชาจริยศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะหนังสือสำหรับเด็กบางเล่มที่มีมโนทัศน์ทางจริยธรรมตามหลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ ที่ปรากฏอยู่ดังนี้

๑.๑ หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับเริ่มอ่าน ครูควรเลือกเนื้อหาที่มีมโนทัศน์ที่ชัดเจน ไม่ซับซ้อน และตรงจุดประสงค์ในเนื้อหาที่จะสอน โดยเล่าเป็นนิทานให้นักเรียนฟังหรือแสดงบทบาท ผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างดังนี้ (ดูในตารางที่ ๒.๒ เพิ่มเติม)

๑. หวานอยู่ไหน ใช้สอนเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
๒. สามสือยากเป็นเสือ ใช้สอนเรื่อง การรู้จักความพอดี
๓. หม่าป่าแสนฉลาด ใช้สอนเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

ความมีสัจจะและความจริงใจ

๔. หุบเขาแห่งความดี ใช้สอนเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

ความเมตตากรุณา

๕. เด็กชายดวงเข้าเมือง ใช้สอนเรื่อง ความมีระเบียบวินัย

๑.๒ หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับชั้นประถมศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะหนังสือที่จะใช้ประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนดังนี้ (ดูในตารางที่ ๓.๒ เพิ่มเติม)

๑. ร้อยกรองของเด็ก ใช้สอนเรื่อง ความไม่โลภและไม่ขโมย หลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน ความไม่เห็นแก่ตัว การรู้จักความพอดี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนอดกลั้น เป็นต้น

๒. เขี้ยวสิงโต ใช้สอนเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์

๓. ต้นไม้มีเพื่อน ใช้สอนเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน

๔. กระท่ายจอมโว ใช้สอนเรื่อง การไม่พูดปดและไม่พูดบิดเบือน การเป็นคนมีเหตุผล

๕. พลายมิ่งเมือง ใช้สอนเรื่อง ความกตัญญูกตเวที ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

๑.๓ หนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับก่อนวัยรุ่น ผู้วิจัยขอเสนอแนะหนังสือที่จะใช้ประกอบการสอนในห้องเรียนสำหรับเด็กระดับนี้ เช่น (ดูในตารางที่ ๕.๒ เพิ่มเติม)

๑. หลุยส์ อีโก้ และเพื่อน ใช้สอนเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละหลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน

๒. ชีวิตบ้านป่า ใช้สอนเรื่อง ความเมตตากรุณา หลักธรรมสำหรับการอยู่ร่วมกัน การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์

๓. ฝีเสื้อและดอกไม้ ใช้สอนเรื่อง ความกตัญญูกตเวที ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ความมีน้ำใจเป็นธรรมไม่ลำเอียง

๔. ไข่นุ้ยไปโรงเรียน ใช้สอนเรื่อง ความเมตตากรุณา การไม่ประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายของบุคคลและสัตว์ การแก้ไขข้อบกพร่องทางการปฏิบัติทางจริยธรรมความไม่เห็นแก่ตัว

๕. เด็กชายชาวเล ใช้สอนเรื่อง ความมีสติรู้จักยับยั้งชั่งใจ ความกล้าหาญและความเชื่อมั่นในตนเอง ความไม่เห็นแก่ตัว

๑.๔ หนังสืออ่านสำหรับเด็กประเภทการ์ตูนสำหรับเด็ก หนังสือประเภทนี้ยังมีอยู่น้อยมาก ครูอาจนำมาใช้สอนได้บางเรื่อง เช่น (ดูในตารางที่ ๕.๒ เพิ่มเติม)

๑. แก้วสารพัดนึก ใช้สอนเรื่อง ความกตัญญูกตเวที การแก้ไขข้อบกพร่อง การปฏิบัติทางจริยธรรม

๒. โลมาเพื่อนแก้ว ใช้สอนเรื่อง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

๓. ขอยฝึกแพง ใช้สอนเรื่อง หลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน

๒. ในการนำหนังสือสำหรับเด็กมาใช้ในการเรียนการสอนของครู ครูควรจะศึกษาเนื้อหาในหนังสืออย่างละเอียดตลอดจนส่วนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือ และควรชี้ข้อดีและข้อบกพร่องให้แก่ นักเรียน นอกจากนี้ครูอาจจะใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่แปลก ทันสมัยเพื่อให้นักเรียนสนุกไปกับการเรียนการสอนนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เขียนหนังสืออ่านสำหรับเด็ก

ในการเขียนหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ผู้วิจัยอยากให้ผู้เขียนได้เขียนเนื้อหาในหนังสือเด็กที่สอดคล้องกับมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่ยังไม่มี ซึ่งยังขาดอยู่อีกหลายข้อ ยังมีจริยธรรมครบทุกข้อได้ก็ยิ่งดี โดยเฉพาะสังคมไทยในปัจจุบันนี้ เด็กขาดจริยธรรมเป็นอย่างมาก ซึ่งเกิดผลเสียต่อตัวเด็กเอง ต่อครอบครัว และต่อสถาบันต่าง ๆ ที่ตนเกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงระดับประเทศชาติ ถ้าเขาได้สัมผัสกับหนังสือเหล่านี้ จะมีส่วนทำให้การแสดงออกทาง กาย วาจา ใจ และแนวความคิด อยู่ในระดับดีขึ้นและสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. การทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยยังไม่ได้วิเคราะห์ในด้านส่วนวนภาษาของหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ถ้าผู้ใดสนใจ อาจทำการวิจัยในประเด็นนี้ก็ได้

๒. ผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษา อาจจะทำวิเคราะห์มโนทัศน์ทางจริยธรรมในหนังสืออ่านเพิ่มเติมของเด็กในระดับประถมศึกษาก็ได้

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย